СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LII. Ч. 20. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 1-го лютого 1944. No. 20. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, February 1, 1944. VOL. LII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЯПОНЦІ ПОВОДЯТЬСЯ З ПОЛОНЕНИМИ ЯК З НЕВІЛЬНИКАМИ

ЛОС АНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Управитель бюра американської агенції „Асошейтед Прес" у Манілі на Филипинах, Реймонд П. Кронін, був інтернований японцями в таборі Санто Томас від січня 1942. аж поки його не випустили в вересні 1943. р. Інтерновані в таборі мали свою внутрішню автономію, а Кронін був членом такого атономного комі і тому мав нагоду стрічатися з людьми споза табору. На підставі обсервації і достовірних вістей він подає такі дані про трактування інтернованих та полонених у японських таборах: Американці, які згинули в військовім таборі ч. 1 коло Кабанатуан, жили життям невільників. Їх було там 6,500 і всі вони померли. Полонених вояків зігнали як худобу за кільчасті дроти, всуміш ранених, хворих і здорових і вони заражувалися одні від одних. Чи дощ чи погода — а там страшно пече сонце літом — вони не мали даху над головою. До спання не було ліжок. Харчі дуже скупі, праця на полю або при будові доріг від год. 6.30 рано до 6. ввечер з півгодинною перервою на обід. Пинявих робітників побивали обчімханими галузями з дерев, а як хто провинився чимнебудь, того японські доглядачі ловили за руку і так викручували, щоб рука зломилася. Як хто пробував утікати, а його приловили то йомуу прилюдно відрубували гололу. Помочи Червоного Хреста японці не допускають і полонені вигибають.

ПРЕЗИДЕНТ МЕНШЕ ГОВОРИТЬ ДЛЯ ПРЕСИ.

ВАШИНГТОН. — На підставі американської системи правління публика довідується про події серед членів кабінету та про напрямні політики уряду лише через пресові конференції, що їх відбуває президент, звичайно двічи в тиждень. Теперішними часами ці конференції почали ставати рідшими, а остання конференція відбулася ще 18. січня. Пресові кореспонденти завважали, що президент перериває свою працю для виїзду на відпочинок, але про це не можна писати з огляду на безпеченство особи президентта. Він тепер цілий занятий военними справами і тратить контакт з публикою. Подорожі президента теж відбуваються без участи кореспондентів, а звичайно вони навіть не знають про намічену подорож. Це викликує деколи непорозуміння, бо кореспонденти в добрій вірі нераз публікують справи, які не повинні бути знані і через те наражують себе на закиди, а це знову викликує негодування.

КОМІТЕТ ДЛЯ ОХОРОНИ ЖИДІВ.

ВАШИНГТОН. — В 11. річницю посягнення Гітлера по владу в Німеччині, що відзначається антисемітизмом, та в тиждень після створення Военної Ради для Збігців, з метою рятувати 4,000,000 европейських жидів, повстав ще окремий Краєвий Комітет проти переслідування жидів та їх винищування. й переслідування. Головою комітету став член Найвищого Суду Злучених Держав, суддя Френк Морфі, а його заступником бувший республиканський кандидат на президента Вендел Вилкі. Членами комітету є губернатори стейтів, епископи церков та інші високо поставлені особи.

ПОТРІБНО 100,000 СВІЖИХ РОБІТНИКІВ.

НЮ ЙОРК. — У стейті Ню Йорк, внаслідок посилення праці для военних зусиль, треба буде додатково притягнути до праці 100,000 робітників до кінця червня. Таку оповістку подала до преси пані Анна Розенберг, голова регіонального бюра Комісії Военної Праці. Запотребування подано на підставі звідомлень підприємств до кінця 1943. р. Багато робітників з підприємств іде до военної служби, а це ще більше викликує недостачі робітника.

КОШТИ ЖИТТЯ ЗРОСЛИ НА 44 ВІДСОТКИ.

ВАШИНГТОН. — Робітничі представники, що засідають в Президентовій Комісії Коштів Життя, звідомили комісію, що життеві кошти зросли на 43 з половиною вітсотків у порівнанню з коштами 1. січня 1941. р. Звідомлення походить від представників обох головних робітничих організацій, а саме від Американської Федерації Праці та від Конгресу Індустріяльних Організацій СІО. Головою Комісії Вилієм Г. Дейвис, що є теж і головою Военної Робітничої Ради.

СПУЩЕНО НА ВОДУ НАЙБІЛЬШИЙ ВОЕННИЙ КОРАБЕЛЬ.

НЮ ЙОРК. — У бруклинських корабельних варстатах спущено на воду в суботу 29. січня военний корабель Мізурі, системи „ВВ". Його містота досягає 53,000 тон, а кошти перейшли $100,000,000. Будова тривала понад 6 місяців. Новий корабель вважають за найбільший і найсильніший военний корабель світу.

Зріст світових проблем по обох боках фронту

ВАШИНГТОН. — Секретар рільництва Викард змалював рік 1944. як такий, що принесе більші труднощі в прохарчуванню населення по обох воюючих сторонах. Ці труднощі будуть в дечому менші по стороні Аліянтів, ніж по стороні держав Осі, головно Німеччини. Викард передбачує менше постачання харчів у Злучених Державах тому, що продукція осягнула вже вершок, а заморські домагання не вгавають, а ростуть. У його звіті з Военної Адміністрації Харчів сказано між ін. теж і про положення в аліянтських державах. Про Англію говориться, що вона тепер в ліпшім положенню, ніж була минулими літами, бо її фльота вже не загрожена і вона може діставати припаси із своїх кольоній. Зате гірше є положення в Росії, де міліони людей виставлені на голодову смерть. Цивільне населення дістає харчі лише в найменших кількостах. Головним харчом є чорний хліб, а мясо належить до великих рідкостей. У Китаю справжній голод поширяється в деяких провінціях внаслідок военних реквізиций. Зате Японія є тепер в ліпшім положенню, ніж була передтим, але розподіл харчів залежатиме від мореплавства. У Німеччині положення харчеве є далеко ліпше, ніж було за першої світової війни, зате в краях окупованих Німеччиною положення погіршилося, за виїмком Греції, де прийшло поліпшення в порівнанню з голодом в 1942. р.

АНҐЛІЙКА ІМЕНОВАНА ГОЛОВОЮ ДОБРОДІЙНОГО ВІДДІЛУ ЮНРА

ВАШИНГТОН. — Герберт Г. Лімен, Ґенеральний Директор Ріліфу і Реґабілітації Обєднаних Держав, іменував першу секретарку британської амбасади з Вашинґтону, панну Крейґ МекҐекі головою відділу добродійности при цій міжнародній установі. Панна МекҐейкі є авторитетом в справах допомоги і добробуту. Вона вроджена в Канаді, а в Злучених Державах перебуває як урядничка британської амбасади від грудня 1940. р. Це перша жінка, що дістала важне становище при установі Обєднаних Держав. Вона відбула студії на університеті в Торонто, в Сорбоні у Франції, в Женеві у Швайцарії і подорожувала багато для студій в постачанню харчів та економічного добробуту. По англійськи її імя пишеться McGEACHY а тому, що вона шотляндського походження, воно вимовляється МкҐекі.

Совети обіцюють автономію республикам

З Москви прийшло звідомлення, що найвища рада советів постановила взяти під розвагу зміну советської конституції в напрямі надання ширших прав республикам, що складають советський союз. Мають вони дістати ширшу автономію щодо оборони й заграничних справ.

В аліянтських кругах, головно в Британії й Америці, з цього приводу є певне заклопотання. Догадуються, що Москва збирається домагатись для цих републик советського союзу права репрезентації на майбутній мировій конференції, як це тепер уже признається попри Британію її домініям.

НОВА ПОЛЬСЬКА АКЦІЯ В СПРАВІ ГРАНИЧНОГО СПОРУ З СОВЕТАМИ

Польський уряд у Лондоні віднісся до британського й американського уряду з просьбою означити територіяльні границі Польщі по війні. Якби Польща мала втратити територію на сході на користь советів, польський уряд на вигнанні хотів би знати, які території дістане Польща за те на заході.

У цій справі має незадовго виїхати до Америки Міколайчик, премієр польського уряду в Лондоні. Поляки кажуть, що вони хочуть означення майбутньої границі Польщі, аби в цей спосіб запобігти сутичкам між російськими військами й польськими підземними організаціями.

СТАЛІН ВІДКИДАЄ ПАКТ З ЮГОСЛАВІЄЮ

Божідар Пуріч, премієр югославського уряду на вигнанню, подав советському урядови пропозицію формального заключення союзу приязни. На цю пропозицію Сталін відповів коротко: „Тепер на це не пора".

Цю пропозицію робив югославський уряд у Каїро, діставши від Сталіна новорічі побажання.

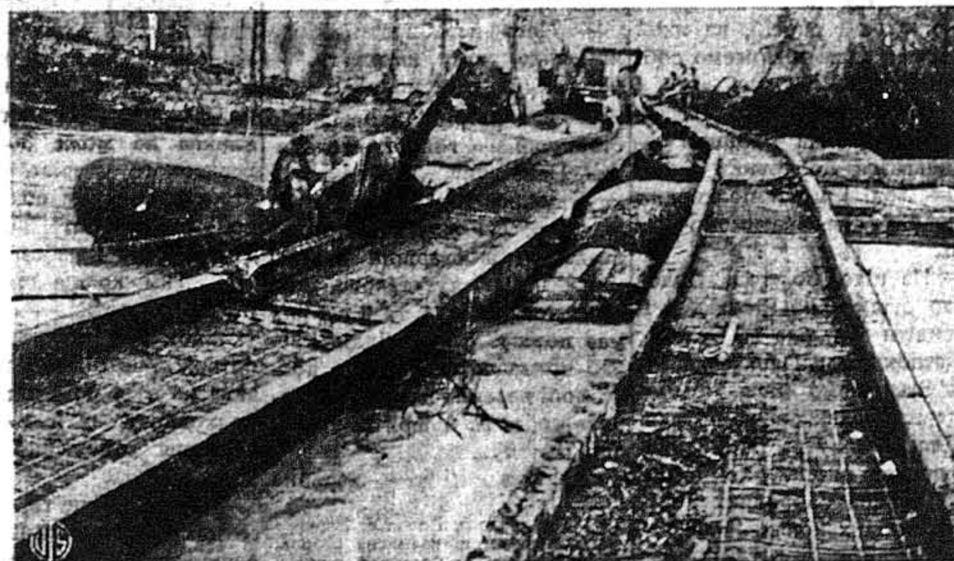
ЩЕ ОДНА ПРОМОВА ГІТЛЕРА

Зприводу 11. річниці захоплення влади в Німеччині націстами виголосив Гітлер в неділю нову радіову промову. Була це одна з найкоротших його промов, бо тривала всего 20 хвилин. Вона майже вся обмежалася до доказування одної думки: якщо в цій війні не виграє Німеччина, то мусить виграти большевизм. Мовляв, тоді большевизм запанує над усею Европою, бо ніхто не може з ним боротися, тільки націстична Німеччина.

Він далі лучив большевизм з жидівством та говорив, що війну викликали жиди, котрих він порівнював до зарази холери. Під конець промови запевняв слухачів, що він вірить в остаточну перемогу Німеччини, і представляв цю перемогу як одиноку надію держав і народів Европи.

ЗНОВУ ОБВИНУВАЧУЮТЬ НАЦІСТІВ ЗА ЖОРСТОКОСТИ

Московське радіо подало, що в місті Сарнах, котре колись лежало в Польщі, а котре недавно заняла червона армія, німці вбили понад 13,000 громадян. Кромі цього розстріляли 23 мужчин у кімнаті тортур, спалили двох православних священиків, облявши їх смолою, та пігнали на примусові роботи до Німеччини тисячу молоді.

КЛЮПОТИ З КОМУНІКАЦІЄЮ.—По тяжкій боротьбі зо завзятим опором німців, аліянтські війська перейшли ріку Вольгурно, в Італії, але тут за їх плечима ріка зірвала їм потони. Світлина показує одну частину понтонового мосту, піддержану набитими піском міхами.

ВЕЛИКІ РЕЙДИ ПО НІМЕЧЧИНІ

ЛОНДОН. — Американська восьма повітряна сила завдала Німеччині в суботу найважчий удар цілої війни. Ціллю атаку було велике промислове місто Франкфурт над Меном. Понад 800 „літаючих фортець" і „либерейторів" узяло участь у цім рейді, в котрому скинено понад 1,800 тон бомб на найбільший середок хемічної і інших індустрій Райху. Великим літакам товаришило коло півтора тисячі боевих літаків. Американці збили 102 німецькі літаки, втратили самі 31 бомбовик і 13 боевиків.

Зараз на другий день по цьому рейді американські бомбовики й боевики вибралися майже в такій самій силі на нову виправу на Німеччину, бючи цим разом по Брунсвіку й Ґановері. Наші бомбовики збили 46 ворожих літаків, а боевики 45. Ми втратили 20 бомбовиків і боевиків. Того самого дня нічю британські літаки бомбардували Берлін.

АМЕРИКАНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ЧІСТЕРНУ.

АЛЖІР. — Американська легка артилерія вже досягає Чістерни, найбільше жизненого залізничого й шляхового вузла в околиці нової інвазії Італії. Британські війська добувають міст поза Апріліею, понад 12 миль на північ від Анція.

У Чистерні стрічаються славна Апійська дорога й прибережна залізниця.

НАЗАД ДО ПОЗИЦІЙНОЇ ВІЙНИ?

АЛЖІР. — Аліянтські літаки, що їздили на розвіди понад німецькі лінії околиці Касіна, кажуть, що німці там сильно обкопалися. Цим разом основою цеї впертої кампанії з їх боку є глибока законана й закрита артилерія.

Аліянтські бомбовики, базовані в Італії, літали понад північно-італійські міста, бомбардуючи їх та зводячи бої з ворожими літаками. В одному бою, на великій височині, збили 36 ворожих літаків. Інша виправа вибралася проти міста Больонії й різних міст на побережжю Адрійського моря.

ВИСМІВАЮТЬ НАЦІСТИЧНІ ПЕРЕХВАЛКИ ПРО ТАЙНУ ЗБРОЮ.

АЛЖІР. — Аліянтські бомбардування німецьких міст по всій Німеччині розкрили як пусту перехвалку чутки німців, що мовляв вони мають якусь тайну зброю, якою вони переможуть Аліянтів. За чутками пусканими націстами, це мав би бути літак без залоги. Аліянтські военні знавці кажуть, що якби німці мали щось таке, вони певно вжили би його підчас грізних аліянтських рейдів. Знавці припускають, що таке можна придумати, але це вимагало би дуже складних приспособлень для випускання такого літака в дорогу.

Тимчасом головна кватира державної оборони Канади в Отаві подала вперше до відома дані про ще одну аліянтську зброю, яка досі буга захована в тайні. Називається вона від перших букв повної її назви „пайет", і подобає на траншейний моздір. Викидає вона кулі ваги 2 й три чверті фунта, які можуть пробити панцир найсильнішого повза. Ціла зброя пристосована для потреб піхоти й важить всего тільки 30 фунтів.

ЧЕРВОНА АРМІЯ СУНЕТЬСЯ ДО БАЛТИКУ.

ЛОНДОН. — Червона армія далі посувається наперед майже на всіх секторах широкого фронту, не зважаючи на завзятий опір ворога. В одному пункті вона дійшла на 15 миль від границі Естонії. За один день заняла понад 80 місцевостей. Берлін признає російські успіхи на різних пунктах.

ПІДЗЕМНІ РУХИ ОКУПОВАНИХ КРАЇВ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ІНВАЗІЇ.

ЛОНДОН. — Згідно з інструкціями, одержаними від аліянтських головних кватир західного фронту, підземні рухи різних окупованих країв почали приготовання до наближаючоїся аліянтської інвазії. Тут подано до відома, що для організації цих рухів спущено літаками в різні краї відповідно вишколених людей. Звідомлення згадує поіменно Югославій, Грецію, Норвегію, Голяндію, Бельгію, Францію й Польщу.

ЗАТОПИЛИ НІМЕЦЬКИЙ КРУЖЛЯК.

КАЇРО. — Аліянтські боеві бомбовики затопили 5,000-тоновий німецький кружляк у Зарі, бувший італійській фльотній базі в Югославії. Літаки заскочили кружляк у неділю ранком, остріляли його скорострілом, а потім розбили бомбами.

НОВИЙ НАПАД НА РАБАВЛ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА НОВІЙ ҐВІНЕЇ. — Літаки американської армії й фльоти знову вдарили по Рабавлі, сильній японській базі на Новій Британії. Це був семий денний рейд на неї. Рейдовики знищили на землі 31 японський літак, а 30 інших зострілили в повітрю.

Аліянтські війська далі наступали в Бурмі. Бомбовики вдарили по нафтових інсталяціях коло Акябу.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

За добрим примiром

Михайло Личак, секретар відділу 63. У. Н. Союзу в Форд Ситі, Па. пише до головної канцелярії організації:

„У залучені посилаю одинацять аплікацій Молодечого Департаменту в дар Українському Народному Союзови в його 50-літній ювилей. Крім того, маю вже виписаних пять аплікацій до старших членів, але не можу їх вислати ще, бо трудно дістатись до лікаря для оглядин. Справа з лікарем, це одинока трудність, яку я маю тепер у приєднуванню нових членів. Є великий брак лікарів, а тому треба по кілька разів ходити та вичікувати по кілька годин, щоб дістатись до лікаря на оглядини. Поза те в нас нема труду організувати членів до Українського Народного Союзу, бо в нас Союз має велику пошану.

„Бажанням нашого відділу є, аби Український Народний Союз зріс в його 50-літню річницю до 50,000 членів".

Підчеркнути треба, що „форд-ситська громада майже на сто-процентів зорганізована вже в Українськім Народнім Союзі, так що справді аж дивно, звідки автор повищого листа потрафить ще звідкись викрити 5 старших кандидатів у члени У. Н. Союзу. Та коли він усе таки вспіє, то це тільки показує, що можна зробити в справі організування нових членів в інших громадах, де є ще багато наших людей, які до У. Н. Союзу не належать. А таких громад певно ще є багато. Поле для діяльности в такій громаді, як Форд Ситі, може бути обмежене, але зате в інших громадах може бути дуже широке. Можна сказати, що чим більша громада, чим більше мешкання наших людей розкинені, тим більша можливість пероочити декого. Ювилейний рік власне повинен нам послужити на те, аби віднайти всіх таких людей. Коли до праці візьметься кождий відділ у даній місцевости, а в кожнім відділі не один тільки урядник, але всі урядники й неурядники, то вони певно перейдуть громаду так, що не пропустять в ній нікого.

Письмо гром. Личака є свідоцтвом надзвичайної організації запопадливости. Таку організаційну працю треба витати, але хіба до такої надзвичайної праці кожного зобовязувати важко. Возьмімся одначе принаймні до звичайної та поставмо собі за ціль доконати з боку кожного нашого відділу принаймні ту невелику квоту, яку кожному відділови подав головний уряд У. Н. Союзу. Таке мінімум може виконати кожний відділ, а виконавши таку квоту, певно переконається, що це зовсім не важко, і кожний легко її перевищить.

З японського пекла

Ми так заняті тепер підготовкою до рішального бою з Гітлером і націстівським варварством, що вся наша увага звернена в европейський бік, бо саме там ожидаємо в найближчому часі найважніших подій. Та в тому самому часі опубліковано збоку Армії й Маринарки такі страшні речі, що ми заставлені звернути нашу повну увагу в сторону японського варварства, бо й воно є таке, що переходить нашу уяву.

Якби не те, що зізнання американських офіцирів, що втікли з японського полону, а які тепер проголошено, не були ще провірені й іншими зізнаннями, то таки булаб насувалась мимоволі думка, чи те, що читаємо, не є часом перебільшенням людей, що багато витерпіли і тому глядять можливо чорніше, як воно вдійсности було. А це тому, що хоч ми звикли у цій війні до різних злочинств і варварств, але те, що розповідають американські офіцири про те, як обходяться японці з американськими полоненими — побиває усі нам досі відомі рекорди. Бож треба тут брати під увагу цю обставину, що тут мова про американців, про американських вояків. А прецінь відоме, що Злучені Держави поводяться з полоненими в надзвичайно гуманний спосіб. Навіть аж так далеко гуманний, що вже підносились в ґазетах голоси, що так не повинно бути, бож це є ворожі вояки, тому годі давати їм такі привилеї, яких тепер не мають навіть самі американські вояки на фронті! І коли ті речі будемо мати на увазі, тоді доперва відчуємо належито японське варварство. Ось те, як то японці добивали американських і филипинських вояків в Батаані, як стинали голови тим, в кого знайшли японські гроші; як їх держали днями без усякого накриття на горіючому сонці, що люди божеволіли, або просто помирали; як на місці вбивали вояків, що серед маршів у часі відпочинку припадали до джерел з водою, щоб ликнути води; чи як не то днями, але тижнями не давали їм нічого їсти.

А ось так поводились навіть і японські офіцири. І то не тільки з простими американськими і филипинськими вояками, але й з офіцрами.

Тому й не диво, коли ми наслухались ось такого звіту про японські звірства, що полк. Вилйем Е. Дайес заявив, що хоч яке було безвихідне положення американських і филипинських вояків в Батаані, то кожний з них був би таки згинув на місці, а не піддався, якби був припускав, що попаде в полон ось таких звірів.

Ось той урядовий звіт появився дуже в пору. Він мусить звернути на себе увагу кожного з нас не тільки тими страхіттями, про які він згадує, але теж і тим, що ми бачимо, що перед нами ще важкі воєнні завдання, що кінець війни з варварством ще далекий, хоч може й близький в Европі.

Проф. Микола Чубатий.

Філядельфійський Конґрес та акція реакціонерів

Амерериканські реакціонери заворушилися.

Мабуть ніхто так уважно не поставився до Другого Конґресу Американських Українців як ті американські реакціонери, що є ворогами визволення поневолених народів Східної Европи. Українські люди приняли філядельфійський зїзд таким, яким він мав бути по своїй програмі та своїм цілям. Ось ті люди домагались певних змін, які міг перевести чи затвердити тільки народній зїзд. Такого зїзду треба було для створення представництва американських українців, що в першу чергу повелиб жвавіше та більше скоординовано працю в користь своєї американської батьківщини, як і в користь визволення українського народу в Европі згідно з тими моральними заложеннями, що їх проголосив през. Рузвелт.

Обидва завдання — це на сто відсотків американська робота. Цеж поміч Америці вийти переможно з цеї війни проти диктатур та встановити новий кращий лад, опертий не на поневоленню народів, але на висвободженні народів, та на правдивих ідеалах Америки, починаючи від Вашинґтона через Джеферсона, Линколна та Вилсона аж до теперішного президента Рузвелта.

Одначе в Америці вже призбиралося багато прихильників диктаторських та тоталітарних режімів, що радіб пхнути Америку на шляхи, противні її традиційній духовости; на шляхи диктатури та поневолення народів, коли йде про народи Европи. До війни були в Америці сили, що бажалиб поневолення народів в Европі через запанування фашизму на світі; нині маємо іншого роду реакціонерів на американськім суходолі; таких, що бажалиб поневолення народів в Европі при помочи націонал-комуністичної й диктаторської Росії.

Ця реакція, чужа свободолюбним ідеалам Америки, розвела тепер шалену працю в користь диктаторського російського режиму. Річ природна що „тереном у нозі" для тої чорної реакції мусить бути український визвольний рух, рух так само на сто відсотків демократичний, як є ним рухи малих балтійських, скандинавських та інших народів, загрожених націонал-комуністичною російською диктатурою. Саме їх завзята та неперебірчива в середниках боротьба проти філядельфійського конґресу американських українців дала нам змогу зробити основний перегляд тих реакційних американських сил, що розвинули ширшу працю, щоб помогти російській диктатурі вбити вільний український голос ще й тут на американськім суходолі.

Обновлені атаки американських реакціонерів.

Вже два місяці перед конґресом американських українців американські комунофільські круги постаралися про видання іншою формою книжки „Саботаж", що то передає про українців ті неправди, перекручення та калюмнії, які були поміщувані роками в бюлетенським листку „Ди Авр". Ось ті видумані й сензаційно передавані образи „української загрози для Америки" дістали ще рекляму радіову і збоку зле поінформованої або реакційної американської преси. Та не зважаючи на це, книжка первісної ціни в сумі $2.50 скоро була продавана по склепиках з папіросками вже за 49 центів. Після відклику, який була приневолена зробити поважна накладня тої книжки Гарпер енд Бродерс спільно з авторами книжки, кожний зрозумів, що ця книжка закінчила марне своє життя. Введена в блуд накладня Гарпер енд Бродерс відпекалася руками і ногами від такої літератури, що засмічувала американський книжковий ринок та й не думала про ніякий другий наклад тої книжки. Мабуть й не іншого погляду були автори. Але прийшов II. Конґрес Американських Українців і реакційні сили, що на терені Америки працюють над поневоленням народів в Европі, подбали, щоб якась нікому невідома накладня видала цю книжку по „популярній ціні". Це вже не книжковий бизнес, але доцільна пропаґанда, що й до накладу докладає, бо якжеж можна видавати брошуру за 50 центів, коли ще цілу книжку можна дістати за 49 центів?

Думаю, що ось те нове видання цеї книжки може налякати тільки декого з політично невироблених американських українців, бо загал американців вже привик до того, що бувають люди, що надуживають американську свободу слова та преси для того, щоб ту справжню свободу добити, а завести і в нашому краю ту „свободу слова і преси", яка є у націстів чи під комуністичною диктатурою.

Отим усім реакційним чинникам пішов знов на руку відомий радієвий коментатор, Волтер Винчел, що виголосив через радіо, тиждень перед конґресом, осторогу, звернену проти конґресу, реклямуючи при тому продаж брошури „Саботаж" за 50 центів. Ось так, бажаючи розреклямувати товар за 50 центів, він ударив зїзд своїх співгорожан, американців українського роду, що рішились прибути до Філядельфії на наради, на яких головною точкою була наша допомога воєнним зусиллям нашого краю.

Та треба дати признання нашим людям, що вони не дають себе залякувати ось такій пропаґанді. Доказом цього, що так є, може бути постава делеґатів, що прибули на Другий Конґрес до Філядельфії. Вони зареаґували на це гідно й розумно.

Треба додати, що американці відчувають невмістність праці таких радієвих коментаторів, що цим середником новочасного винаходу можуть напастувати й найкращих американських патріотів. В конґресі саме тепер підготовляється закон, який коли стане правом, дасть змогу нападеній особі на тій самій радієвій стації, в тім самім часі й так само довго боронити безплатно своєї чести та громадської правости.

Підступ, терор та закулісова робота червоних аґентів.

Пропаґанда „Соботажу" та радієві напасти це були ще, що так скажемо, леґальні середники боротьби проти II. Конґресу Американських Українців. Була ще й ціла зорґанізована акція, що вже мала характер нелеґальної роботи. Вона не вдоволилась клеветами про „націзм", але взялася надавати Конґресови „польонофільський" характер, причіплюючи це клеймо до осіб в подібний спосіб, як поступають з своїми націстівськими наклепами.

У відомім нюйорськім щоденнику Ворлд Телеґрам з дня 19. січня появився лист до редакції, ніби то якогось поляка, зрештою нікому невідомого, який дуже став вихвалювати за польонофільство одного з референтів на конґресі, що говорив про Самостійну Україну як історичну конечність. Комуністичні Щоденні Вісти, які вже тижнями передтим прозивали конґрес пропольським, негайно передрукували листа по українськи та по англійськи. Зробили шум. Деякі люди поденервувалися. Та слід тут згадати і за правдиво американський підхід начального редактора Ворлд Телеґраму, що упавши жертвою підступу, негайно, 22. січня, саме в день Конґресу, помістив обширного листа зачіпленого референта на конґресі, в якому не тільки позволив вияснити справу, але ще й виложити на сторінках своєї ґазети український погляд на справу Західної України. Всеж таки багато некритичних українців далося обдурити. Можеб так попросили вони тепер Щоденні Вісти, щоб помістили й цей другий лист з Ворлд Телеграму, себто лист проф. Чубатого з дня 22. січня.

Два дні перед конґресом в головнім орґані американських комуністів, Дейли Воркер, появилася теж напастлива стаття проти конґресу та поданий був список тих комуністичних орґанізацій та скомунізованих юній, що явилися в менаджера готелю Бенжемін Френклин в Філядельфії, щоб заложили протест проти того, що цей найбільший готель у Філядельфії дав приміщення на конґрес. Менаджер правдивий американець, правдивий філядельфієць, попросив тільки представника конґресового комітету, щоб вказати йому, хто є капітаном готелевої сторожі, та хто подбає, щоби дати прочуханця тим, що хотілиб старі свободолюбні традиції Філядельфії опоганювати терором.

До самого конґресу комуністи поставилися ще й так, що вислали своїх репортерів. Був репортер з американського щоденника Дейли Воркера, а теж явився репортер Щоденних Вістей. Комітет не відмовив їм права бути на салі, бо американські українці нічого не мають секретного. Правда, не відважилися комуністи на отверту бучу на конґресі, але дві особи, напевно наслані комуністами, крутилися по салі й витворювали потихо „настрої", мовляв цей „націст", а цей „поляк". Ця аґітація була відома членам комітету, але не реаґовано навіть на цю очевидну провокацію червоних, бо вірили в громадську зрілість делеґатів. Учасники конґресу мали змогу свобідно висказуватися не тільки в суто американських справах, але теж в справах европейських українців.

Перед кількома тижнями писав я статтю „Вчіться від ворога". Другий Конґрес Американських Українців відбувався серед добре зорґанізованої діявольської акції ворогів визволення українського народу в Европі. Видно яку вагу привязували вони до того конґресу під нинішню хвилину. Від ворогів вчімся розуміти вагу нинішної хвилини, коли вирішується доля українського народу в Европі та від ворогів вчімся солідарности та праці, щоб поперти дальшу роботу Конґресу, скликаного у саме найважнішу хвилину.

Солідна та щира праця американських українців на домашнім фронті, жертвенність наших дітей та братів на полю бою за Америку, випростували хребти американських земляків. Ми чули промови мужні і тверді з уст делеґатів та делеґаток, що даючи Америці жертву своїх синів говорили мовою свобідних та повноправних американців.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застережені

ЧОРНІ ХМАРИ ІЗЗА ПРИПЯТИ

Історична повість з часів Хмельниччини.

16)

Старшина зібралась на нараду. Піднялися суперечки, що діяти? Кожний піддавав свій плян, вважав його одиноко доцільним і спасенним. Молодша, гаряча старшина вимагала вирушити за Припять на зустріч литовській армії, приняти бій. Хоч би й погинути, то добре ушкодивши литовську армію; тоді вона коли й не відступить назад до Річиці, то бодай задержиться на місці який час, а за ті дні може надтягне підмога від гетьмана, з заходу. Схилявся до того пляну й полковник Голота. Але розвага полковників Панькевича і Бруяки взяла верх.

— Похвальна ваша готовість, вашмосці сотники й отамани, згинути, — коли доведеться, — за козацькі права, за святу віу православну, за волю нашої Козацької Держави. Згинути в бою всі ми готові. Тільки згинути так, щоб користь для нашого краю з того була. Похвально, і ми з вами погоджуємося, вийти на зустріч литовської армії. Тільки — з чим ми підемо? Ні пороху, ні куль, ні зброї, ні гармат ми не маємо. Полки наші слабі. Вогневої сили вони не мають, а в кінному бою рукопаш не витримають навіть першого удару опанцереної литовської кінноти. Все розлетиться, коли це поляже від литовської кулі й меча. Аж тоді, коли знищимо полки, дорога Радзивилу буде вільна до Києва й поза Київ.[29]) Радзивила зустрінемо тут, під прикриттям Припяти, на переправі. Тут є можливість коли й не розбити литвинів, то зза певного прикриття затримати, — переконував старий полковник Панькевич. — Зновже, колиб Радзивилова армія обрушилася на полковника Подобайла, то ми, перейшовши Припять у Бабиці, вийдемо йому на зади, й відотнемо шлях на Річицю. Тим стримаємо його від дальшого руху. Це одинокий спосіб, на який з нашими силами можемо собі дозволити...

— А що буде, коли Радзивил піде сам на Бабицю? — не здавався полковник Голота. — Тоді і ми й полковник Подобайло не знатимемо навіть...

— Не піде, бо тоді Подобайло рушить на Річицю, а й ми сидіти без діла не будемо, — заспокоював Панькевич.

— Зустрінемо його там, — піддержав Панькевича Бруяка. — Для нагляду за Бабицькою переправою вибрати хоч з півтисячі ліпше озброєних козаків на добрих конях. Я ще казав би вислати перебраних козаків за Браґин, розпускати чутки, начеб нас тут зібрала велика сила, а й від гетьмана, ніби, з дня на день велика підмога надтягне. Це вплине на дух литовської армії.[30])

Переконані доводами досвідніших полковників старшини погодилися. Зіставалося тільки призначити когось командантом Бабицької переправи, сформувати рухливий відділ на кращих конях. Полковники перебирали старшин.

— Чого перебирати? Кожний піде, кому накажуть, — нетерпеливилися молоді.

— Тут потрібно досвідного старшини, — говорив полковник Панькевич. — Полковника з малим відділом не призначимо. Тут ждуть нас тяжкі завдання, а старшин взагалі мало. Требаб тут такого, щоб своїх козаків знав, та й від них мав повагу. Увесь відділ требаб призначити з одного полку, собі взаємно знаних. Знатимуть себе, то й віритимуть один одному...

— Чогож краще? — перебив Панькевича гарячий полковник Голота — вислати відділ з Овруцького полку. Боронитимуть своїх родинних місць, свою рідню, ну, та й місцевости, на всяку непередбаченість, знатимуть.

Панькевич і Бруяка погодилися.

— Нема що відтягати — заявив другий з них. — Я маю на прикметі команданта з мого полку, такого, як нам потреба. Сотнику Михайле! — закликав до може 30-літнього, невисокого на зріст, чорнявого старшини. — Чи по силі буде тобі, пане-брате, завдання? Тяжке воно і небезпечне!

— Тим краще старатисьму його виконати, — з легким уклоном полковникам відповів сотник. — Відмовлятися від завдань не в моїй натурі, пане полковнику, а й виконувати завдання самостійно мені не першина.

— Молодий ще ти, вашмосць сотнику Овруцький-Швабе, гарячкуватий... Там і треба молодого, рухливого старшого. Тож вибереш, вашмосць, до свого полку що ліпшого, та й з Богом... При потребі щоб і до бою не страшно було стати. Небезпечне завдання, небезпечне... — журливо хитав Панькевич головою.

— Всі під Богом ходимо вашмосць полковнику, — відповів сотник.

В ночі сотник Овруцький-Швабе зняв свою сотню з становищ з над Припяти. За ніч переформував її в окремий кінний загін у півтисячі шабель, доповнивши охотниками інших сотень Овруцького полку. Мав зоставити чати у Наровлі і Дерновичах,[31]) для тіснішого звязку з головною силою у Чорнобилі. На рано загін вирушив у Бабицю.

Прощаючись з полковниками, сотник Михайло прохав полковника Бруяки заопікуватись його родиною. Знав на що йде, що з Бабиці можливо не поверне ні він, ані один з його козаків. Не відмовлявся, одначе від небезпечного завдання. Полковник Бруяка заспокоїв його:

(Дальше буде).

[29]) Так сталося два роки пізніше, 1651, і Радзивил заняв тоді Київ.

[30]) Так сталося. Польські історики навіть приняли ці навмисне розповсюджені чутки за правду й написали, що козаків було 30, 40, 100 і аж 400 тисяч. Князь Радзивил у реляції до короля Яна Казимира (після бою під Лоєвом) писав, що всіх козаків, вже з Київським комонником та полком Подобайла було не більше 16 тисяч і ця цифра близька до правди.

[31]) Села на шляху Бабиця-Чорнобиль, на південно-західному березі Припяти.

До Українського Громадянства Великого Ню Йорку!

Наша держава потребує тепер від своїх громадян 14 біліонів долярів, щоб успішно продовжувати ці збройні удари, які принесуть нам перемогу, а ворогам повну поражку.

Щоб здобути цю величезну суму гроша, то кожний громадянин повинен вложити відповідну пайку свойого майна в купно державних бондів четвертої военної позички.

Між цими громадянами повинні заняти видне місце ми, американські українці.

Саме в справі купна бондів 4-тої позички

—— відбудеться ——

В НЕДІЛЮ, 13. ЛЮТОГО 1944 Р.

в годині 2. пополудні

ВЕЛИКИЙ ЗДВИГ

в COOPER UNION, Astor Place & Cooper Square, NEW YORK N. Y.

Програма буде складатись з промов американських і українських бесідників та сольоспівів. Докладна програма буде проголошена пізніше.

У цьому здвизі ми повинні взяти масову участь, а найважніше: закупити бондів на якнайбільшу суму. Бонди можна буде купувати за готівку або чеки, зараз таки на салі.

Усі закуплені бонди підуть на конто цеї української кампанії, яку тепер веде Український Конґресовий Комітет, що взяв собі за ціль продати бондів на суму пять міліонів долярів.

Щоб защадити часу на виповнювання аплікацій на салі, то є вказаним, щоб кожний громадянин, що бажає закупити бонди, прийшов на цей здвиг вже з виповненою аплікацією. Відповідні аплікації з наголовком Українського Бондового Комітету можна дістати в секретарів ріжних товариств, або в склепі п. П. Задорецького.

Отже не забудьте про день 13. лютого! Приходіть на здвиг та закупіть бонди!

ОБЄДНАНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ.

This Advertisement is a Contribution to America's All-Out War Effort by

GRAMERCY CHEMICAL COMPANY, Inc.

Manufacturers of TARSON Cleaning Powder

Хотілиб почути відповідь американських українців

Канадійсько-український двотижневик „Будучність Нації", що є органом Братства Українців Католиків Канади (БУК), помістив в числі з 14. січня б. р. ось таку статтю:

МИ Є ПРОТИ!

Ця стаття являєтбся свого роду відповіддю на запрошення.

А іменно, американська „Свобода" з 7. XII. 1943 ч. 237, стор. 3 в статті „Канадійський патріотизм" ставить під кінець тої статті, такі слова:

„Інтересно булоб почути теж про ролю канадійського українського елементу на випадок тіснійшої злуки стейтів з Канадою. Чи така ближча злука булаб корисною для українського елементу, чи шкідливою?"

Тому, що наші земляки на півдні бажають почути наш погляд у цій справі, пишемо цю статтю. Як думаємо про це ми, українці з БУК-а.

* * *

Тісніша злука Канади з Америкою подумана тут як політична і в цій площині ми відповідаємо. Бо про злуку економічну нема що говорити. Канаду й так залляв вже американський капітал. Злука культурна вже є, бо ці дві країні уживають прилюдно і урядово тої самої мови, а звичаї канадійські від американських майже не ріжняться, коли не брати під увагу такого американського „звичаю" як лінч.

Політична тіснійша злука отворилаб наші границі на полудні і ще більше узалежнилаб нас грошево від сильнійшого фондами сусіда. Всі, що шукають і тужать за наживою і вигодою, лишалиб Канаду, країну полярних світил, а шукалиб вигод і достатків, високих платень і широких нагод в американськім осередовищі. Якраз ізза цього бачимо для Канади, що сильна і здорова, небезпеку. Бо кожде піднесення рівня життя без належного піднесення або бодай утримання морального рівня, приносить людність родинного життя і громадянського. Не думаємо однак, щоби американський світ стояв вище релігійно від Канади, а кожда мораль опирається і виростає з віри. Навпаки нераз американці пригадують нам, що в них ледви десятий чоловік є віруючий. Але також без образи признають, що в таких містах як Ню Йорк кождий пятий має заражену кров страшним бакцилем сифілісу. Вигідне життя, много грошей, широкі нагоди в тих якраз обставинах, моглиб для нас спричинити це, що для індіян зробила горівка білих.

Український елемент в Канаді головно осів на широких степах і заняв збитою лавою великі простори родючих земель. Цілі округи нині мають нашу більшість, вибираємо наших послів, маємо свої школи. В Америці дух розкоші не зносить цих чисто духових цінностів. Тілесний чоловік не розуміє того, що є Духа Божого. Він уважає це все за непотрібний і зайвий тягар. Для нас це радість, гордість і велич.

В Канаді ми зберегли наше народне обличчя і тип навіть тепер вже в третім поколінню. Наші внуки і правнуки говорять по українськи, моляться по українськи, читають і пишуть. А як у Вас назагал в Америці?

Уважаємо, що наших духовних цінностів не продамо за хвилеві вигоди і нагоди, котрі поплилиб рікою з такої злуки Канади і Америки. За миску сочевиці свого канадійського права первородства відступити не хочемо.

В метрополії світа, яким є Ню Йорк, українці живуть довше, ніж ми в Канаді. Є їх більше, як в нашім Виннипеґу. Але що вони там осягли серед добробуту і вигод? Що вони там мають?

Ми маємо тут єпископа ординарія і єпископа помічника, сім парохій, при кождій вечірна рідна школа, одна цілоденна прилюдна школа, ряд домівок, запомогових організацій, кілька часописів, двох наших радних мійських і одного шкільного, одного посла до парляменту — а що мають українці в Ню Йорку?

* * *

Будемо вдячні нашим братам в Америці за відповідь на ці замітки.

У виду поданих даних ми рішуче проти тіснійшої злуки. Хочемо надалі остати добрими сусідами, але не йти задалеко. Нам в Канаді добре, може ліпше навіть під многими оглядами, як Вам там в Америці...

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Матерам в пошану.

Дня 2. січня відбулася заходами Тов. ім. О. Кобилянської, від. 29. С. У. А., вистава п. н. „Святий Вечір", получена з принятям, влаштованим в честь матерів, що мають синів в збройних силах Дядька Сема.

Публика виповнила галю по береги. Наші аматори вивязались з своїх роль вдоволяючо, представляючи присутним ті традиції, що звязані з українським Святим Вечером. Очевидно, що був дідух, солома, різні українські святочні страви та коляди. Ролі відіграли такі особи: М. Проборівський, О. Косюк, К. Корніцький, Осипа Коцюба, Ксеня Чагарин, Антонія Яцишин, Анна Рогожиньска і Марія Коцюба.

По представленню відбулось приняття, яке розпочалось привітним словом предсідательки Розалії Вецол, що теж має двох синів в армії, з яких один є в японському полоні. Сказала, що приняття влаштовано в честь тих мамів, що так чесно виховали своїх дітей, даючи Дядькови Семови завзятих борців за наші демократичні ідеали. Ми дякуймо Богови, казала предсідниця, що живемо на тій вільній землі, яка дала нам змогу статися горожанами. Нам тут так добре й свобідно, що нераз і не відчуваємо, що то значить бути в неволі. Обовязок наших матерів є тепер такий, що коли сини наші є в завзятім бою з агресорами, піддаймо їх духа нашим бодрим словом, прохаючи заразом Бога, щоб допоміг нам найскорше перемогти націзм та інших ворогів.

У нашім відділі Союзу Українок, казала бесідниця, вже так є, що дві членкині-мами мають по золотій звізді, віддавши своїх синів у боротьбі за свободу. В тому місці візвала предсідниця віддати пошану поляглим повстанням з місць, а дві малі дівчині припняли білі квіти тим мамам, що втратили синів. Тими матерями є пані: Параня Комоніцька і Анна Кава.

Дальшим бесідником був о. Д. Д. Лешишин, що теж взивав мамів до витривалости, а потім розповів більше про українські традиції. Молода дівчинка Анна Рогожинська виголосила таку деклямацію:

Двері зачинені, світла погашені, тьма кругом.
Плачем невтишним, рубають ясені за вікном.
Плачуть під хмарами, плачуть під звідами, що самі.
Бо вітер мете пустими дорогами по землі.
Ах! Полинули сини від мене у світ.
В гніздо порожнє, в хату студену мете сніг.
Бються наші птахи грудьми співучими в чужині,
Тому не спиться довгими ночами вам і мені.
Чейже вернуть сини в добру годиночку весні встріч,
Та принесуть вільність для усіх народів, цеж є їх клич.

Відтак промовляв о. І. Лехіцький, що гостював у той час у нашому місті. Промовець говорив про добру працю Союзу Українок в старім краю і тут на американській землі. Казав, що там вороги українського народу Союз Українок розвязували, а тут маємо свободу вести кожну добру і культурну роботу.

Свято закінчено відспіванням національних гимнів.

Присутна.

ГЕНЕРАЛ ДЖАН С. Г. ЛІ, котрого генерал Айзенговер іменував недавно тому заступником команданта на европейському военному театрі.

WE BOUGHT EXTRA WAR BONDS

4TH

WAR LOAN

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СОЛІДНИХ ОСНОВАХ.

ТРЕБА ХОРИСТІВ ДЛЯ ВИСТУПУ В КАРНЕҐІ ГОЛ

Повідомляю, що з доручення Ювилейного Комітету Відділів У. Н. Союзу Метрополітальної Округи я зорганізував мішаний хор для виступу на святі 50-ліття У. Н. Союзу, що відбудеться в Карнеґі Гол, 5. березня. Щоб ще доповнити цей хор, запрошую любителів співу з хоровою практикою і добрими голосами до участи в цьому хорі. Проби відбуваються в

STEINWAY BUILDING,

113 W. 57th Street (near 6th Avenue) Room 601, New York, N. Y.

у вівторок і суботу кожного тижня від год. 7:30 до 10:30 вечером.

Юрій Кириченко.

ДО ВІДДІЛОВИХ СЕКРЕТАРІВ У. Н. СОЮЗУ

Прохаю тих відділових секретарів, котрі ще не прислали спису своїх членів, що служать у збройних силах, щоб прислали його якнайскорше до головної канцелярії У. Н. Союзу.

М. Мурашко, гол. предс.

Радіоактивність та вік землі

Вік нашої Землі і надалі є загадкою, що морочить уми вчених. Її старалися вже від найдавніших часів розвязати. І так у 1650. р. англійський архиепископ Ушер на основі біблії обрахував вік Землі на 4,004 літ перед Христом. Одначе ця недавна дата створення світа не має віри сьогодні, бож знаємо, що в тім часі в Єгипті вже істнувала висока цивілізація.

Довгий час пробували вчені обчислити вік Землі найрізнороднішими способами як напр. на основі скорости застигання Землі, зміншування Сонця наслідком втрати промінної енергії та ін. Одначе поміри віку Землі на тих основах були нереальні, бо спиралися на здогадах. Вже більш зближені до таємної правди давали обсервації над часом, в якім творяться т. зв. осадові скали, себто скали, що повстають на дні моря від осаджування шарів намулу та органічних решток. Показалося, що коли скорість повставання таких скал доходить коло 30 цм. на 100 літ, то для витворення скали грубости нашої земної шкаралущі треба найменше 30 мільйонів літ.

Сіль в морі.

Інший спосіб обчислення віку Землі полягає на означенні кількости соли в морях. Заки Земля остигла, вона була окружена густою атмосферою, в якій була вся вода у формі водної пари. Враз з застиганням розжареної первісно Землі та жара скроплювалася на воду і виповняла заглубини на поверхні Землі. Океани, що повстали в той спосіб, мали первісно солодку воду. Та вода парувала, і у формі хмар перепливала над сушею, спадала дощем і спливаючи по поверхні суші, розпускала дрібні мінеральні соли, головно т. зв. нині „кухонну (їстивну) сіль і зносила їх до моря. Така мандрівка соли тревала міліони літ, наслідком чого кількість соли в морській воді безнастанно зростала. На підставі обчислення кількости соли у сьогоднішніх морях та кількости соли, що їх підчас року заносять ріки до моря, можна обчислити вік Землі на найменше кілька міліонів літ.

Таємниця радіоактивних первнів.

Винайдення таємного первня раду стало новою основою до чи не найбільш правдоподібного обчислення віку нашої Землі.

Рад зруйнував наші поняття про мертву неорганічну матерію, що її основною прикметою була цілковата мертвота і безрух. Рад, як відомо, це первень, що безупинно висилає зі себе невидні матеріяльні промені, про що легко можна переконатися, виставляючи на вплив раду фотографічну болону, що спалюється під впливом променів висиланих радом, подібно як під впливом променів світла.

Одначе промінювання раду не триває вічно. Воно відбувається коштом його матерії, тимто за якийсь час рад розкладається і перемінюється в инше тіло, що вже не висилає променів (нерадіоактивне), а саме в оливо.

Докладні поміри часу раду показали, що по 1600 роках тільки половина раду вже є радом, друга-ж половина — це продукти розпаду, що не мають вже сили висилати променів радіоактивної сили. З інших радіоактивних тіл добре надається до обсервації первень уран, що по довгих роках переходить в мертве оливо. Сьогодні находимо в скалах уран завсіди в більшій кількости радіоактивного урану до його розпадових продуктів вказують, що уран у скалах Землі є коло 1,500 міл. літ. Подібні цифри дають поміри іншого радіоактивного первня тору. На основі тих обчислень подають вчені, що Земля зіставила свою шкаралущу перед яких 1,500 міл. роками. Щоб означити вік Землі, треба додати до того часу, в якім находимо Землю покриту вже сталою шкаралущою ще довгий час, коли Земля істнувала у газово-пливкім стані, так, що на основі рахунків славного дослідника радіоактивних тіл Ратерфорда вік Землі не переходить поза 3,400 міліонів літ.

Оливо з Мороґоро.

З помірів кількости олива в мінералах можна таким чином обчислити також вік тих мінералів. Ось напр. у смоловій бледі з м. Мороґоро у Сх. Африці находиться оливо, що належить до тої відміни олива, що повстає як кінцевий мертвий продукт розпаду радіоактивного урану. Звичайного олива та рудовина зовсім не має. На основі знаного фізикам часу, якого треба до переміни радіоактивного урану в оливо, обрахували, що треба було 700 міл. років, щоб повстало таке кількостеве відношення олива до урану, яке находимо у згаданій урановій рудовині в Мороґоро. То значить, що наскільки оливо в Мороґоро повстало з урану, то щоб повстав такий стан цієї рудовини як нині, треба було 700 міл. років.

Рад і гель.

При переміні урану в мертве, нерадіоактивне оливо (зване радом 5) виділюється ґаз гель, знаний з того, що служить тепер до виповнювання повітроплавів (цеппелінів), будучи найлекшим знаним ґазом. Цей ґаз залишається в цілости у мінералі, з якого можна його дістати при роздрібненню та перетопленню мінералу. Тому і тою дорогою можемо означити вік даного мінералу, бо фізика знає скорість виділювання гелю з урану при його розпаді. Одначе такі висліди недокладні, бо частина гилю зчасом втікає з мінералу, а частина зникає підчас крушення та перетоплювання. Вік мінералів означений тою методою вагається у межах від 8 міл. до 700 міл. літ. Цифри, що вказують нам вік найстарших мінералів, всеж не дають нам поняття про вік Землі, тільки про повстання сталої шкаралущі Землі, бо щойно тоді повстали мінерали. Зате і та метода не падає нам властивого віку Землі, себто часу, коли вогненно-ґазово-пливка маса Землі відорвалася від Сонця.

З новиших дослідів виходить, що стала шкаралуща Землі має принайменше 1.500 міліонів літ, а сама Земля мусить бути значно (щонайменше в двоє — як подає славний фізок Ратерфорд) старша. Досліди над радіоактивними первнями зокрема над ураном, тором і оливом, що з них повстало, є тепер основою для роздумувань учених про вік Землі. Вчені стоять тепер на становищі, що колиб уся кількість олива на Землі повстала з радіоактивних первнів урану і тору, тоді наша Земля мала би найбільше 8 міліярдів літ.

Перші свобідні збори у Львові 1848 року

Було це в місяці жовтні 1848 р., як збирався зїзд руських учених у Львові, скликаний за почином о. Миколи Устіяновича, пароха Славська, щоб письменники і прихильники народньої просвіти до себе зблизилися, пізналися і получилися до спільних літературних праць.

Очевидець тої події о. Стефан Качала у своїй праці під наг. „Політика Полякуф" на ст. 292 ось як описує дивні перепони, які стрінув той зїзд:

В дні відкриття зїзду (19. жовтня 1848 р.) віцеґубернатор намісництва у Львові граф Аґенор Ґолуховський листовно остерігав о. каноніка Михайла Куземського, що мав проводити на зїзді, щоб того зїзду не відкривати, бо його розжене польська ґвардія народова. На це обурилися зібрані українці, що зїхались були до Львова, і питалися, чи польська ґвардія народова веде уряд у краю?... Та на це не було відповіди.

Тому зібрані вислали депутацію до командaнта міста Львова ґенерала Гаммерштайна із запитом, чи побоювання віцеґубернатора оправдані та чи збори не можуть відбутися?

На це головний командант відповів, що збори можуть відбутися і ці збори розпочалися...

В часі нарад наших учених повідомлено провідника зїзду о. Михайла Куземського, що кінна ґвардія народова вже випроваджує свої коні до наступу, але нема страху, бо ґенеральна команда австрійськгоо війська зарядила відповідні протизасоби.

Ось так відбувся той зїзд наших учених до кінця спокійно. Наради того зїзду відбувалися цілий тиждень у музейній салі Духовної Семинарії у Львові, що стояла на тому місці, де пізніше була головна почта у Львові.

Отсе були перші свобідні збори українських учених у їх батьківщині.

К. Л.

Мамин син.

На залізничому поїзді, що їде з Ню Йорку до Бостону, їде багато вояків. Є теж військова поліція. Йде мілітарний полисмен від воза до воза й переглядає докладно, чи кожен вояк має перепустку. Приходить до сальонового воза, де сидить старша пані з посивілим уже волоссям, а побіч неї вояк; її син. — „Покажи перепустку брате!" — звертається військовий полисмен до вояка. — „Алеж пане, він не потребує перепустки. Він зо мною" — заступається мати за сина.

МУЛ УСЕ МУЛОМ.—Чи він з Мезури, чи з Італії, він може легко впертися, і тоді хоч сядь, і плач. Підчас походу гірської артилерії на позиції в Італії, один мул іде послушно, але інший вперся, і вояки не знають, чи його перти, чи тягнути. На хребті першого 81-міліметровий моздір.

Новинка про заключене супружжа.

Поміщує ґазета з Елендейл, в Норт Дакоті, таку новинку про заключене супружжа: Дівчина з Елендейл стала сержантом і вийшла заміж.

КУПУЙТЕ ВОЄННІ БОНДИ!

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 11. січня 1944 року помер у 67 році життя, повиш 32-літній член У. Н. Союзу відділу 81 в Куртіс Бей, Мд.

ІВАН ГОРНЯТКО.

Покійний упав безпритомний при роботі і коли його забрали до дому по кількох годинах помер. Полишив у смутку стареньку жену 1 сина і 4 дочки та 8 внук.

Похорон відбувся 15. січня з дому жалоби до української церкви св. Петра і Павла, а відтак на цвинтар св. Хреста.

Походив з села Ракова, повіт Сянок, Зах. Україна. — В. Й. П.!

Д. Л., член відділу.

Дня 17. січня 1944 року помер у 61. році життя

ДМИТРО ГАЙДА,

довголітній член Тов. Зап. Січ, від. 155 у Перт Амбой, Н. Дж.

Покійний походив зо села Доліби, повіт Бібрка. Полишив у смутку жену Пелягію, брата Михайла в Перт Амбою і 2 сестри в краю.

Похорон відбувся 20. січня з похоронного заведеня Семена Каня. В похороні взяли участь члени Тов. Січ і багато знайомих та кревних. — В. Й. П.!

М. Чумер, секр.

У суботу, 18. грудня 1943 р. померла по довшій недузі

АНАСТАЗІЯ БУБНЯК,

членкиня Тов. Запорозька Січ, від. 342 У. Н. Союзу в Картерет, Н. Дж.

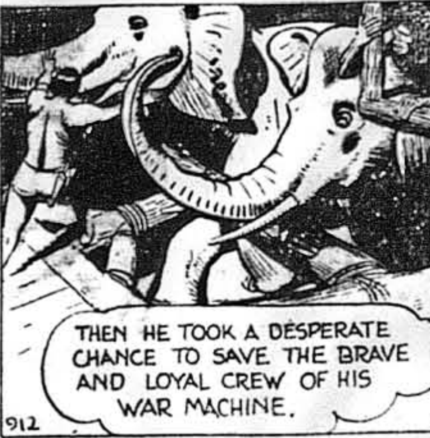
Покійна походила зо села Добра, повіт Ярослав, Галичина. Прожила всего 45 років. Оставила в смутку мужа Прокопа і 4. дітей. Сина Івана і дві доньки близнячки Юлію і Анну; всі трое служать в американській маринарці. Донька Марія осталась при батьку.

В. Їй П.! І. М., секр.

ТАРЗАН, ч. 912. Очайдушний шанс.

Як повз гнав на горіючий будинок, Тарзан кричав до слонів. На дармо.

Тоді він взявся за очайдушну штучку, аби врятувати вірні звірята й залогу.

Він зліз униз і обняв ногу одного слона.

Цим він сподівався звільнити скорість своєї „машини" й врятувати її від небезпеки.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.